

МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ ЯК ГЛОБАЛІЗОВАНА СИСТЕМА INTERNATIONAL ECONOMIC RELATIONS AS A GLOBALIZED SYSTEM

На основі критичного аналізу новітніх українських та зарубіжних наукових джерел визначено сутність та зміст міжнародних економічних відносин (МЕВ) як глобалізованої системи, виявлено чинники, суб'єкти управлінського впливу, механізми і інструменти регулювання МЕВ. Використання системного підходу дало можливість врахувати вплив процесів інтернаціоналізації, глобалізації та інтеграції на формування сучасної системи МЕВ. При характеристиці МЕВ також враховано дію на їх становлення таких суспільних феноменів як світова торгівля, рух прямих іноземних інвестицій, які сприяють фрагментації глобальних виробничо-збутових ланцюгів створення вартості, поглибленню спеціалізації та посиленню конкуренції. За результатами дослідження зроблено висновки, накреслено перспективи подальших наукових розвідок за зазначеним напрямом, які пов'язані з об'рунтуванням дієвих правових засад регулювання МЕВ в умовах наявних загроз та викликів, які постають останнім часом перед світовим співтовариством.

Ключові слова: глобалізація, глобалізована система, економічна інтеграція, інтернаціоналізація, міжнародна торгівля, міжнародний поділ праці, міжнародні економічні відносини, регулювання міжнародних економічних відносин.

Based on a critical analysis of the latest Ukrainian and foreign scientific sources determined the nature and content of IER as a globalized system, identified factors, subjects of managerial influence, mechanisms and tools for regulating IER. The using a systematic approach made it possible to take into account the impact of internationalization, globalization and integration on the formation of a modern system of IER. It was also found that IER are developing under the influence of such internal factors as the intensive development of world trade, foreign direct investment movement, which contribute to the fragmentation of global value chains, deepen specialization and increase competition. Under such conditions, the requirements for the level of regulation of relations between active participants in IER increase. This, in turn, requires to the identification of economic and political interests and motives for management decisions by the main actors in IER, which is possible only on the basis of a systematic view of the structural structure of this social phenomenon. It is proved that the formation of current trends in IER is significantly influenced not only by globalized firms, but also leading countries and international organizations, which shows the unconvincing conclusions of domestic experts on the declining role of national governments as influential economic actors. Leaders of developed countries, as well as the owners of globalized companies, successfully using modern information and communication technologies, international organizations and the system of artificial ratings, make decisions in their favor, carry out global governance in the interests of the «golden billion». Despite the spread of openness and transparency in trade and financial and economic transactions, influential actors in international relations prefer not so much economic as political influence. The scientific novelty and practical value of this research lies in the substantiation of the listed scientific propositions and generalizations. According to its results, the prospects of further scientific research in this area are outlined, which are related to development the effective legal framework for regulating international economic relations in the face of current threats and challenges facing the world community.

Key words: globalization, globalized system, economic integration, internationalization, international trade, international division of labor, international economic relations, regulation of international economic relations.

УДК 339.9.012

DOI: <https://doi.org/10.32843/bses.74-3>

Павлов О.І.

д.е.н., професор,
завідувач кафедри
економіки промисловості
Одеський національний технологічний
університет

Pavlov Oleksandr

Odesa National Technological University

Постановка проблеми. МЕВ розвиваються під впливом зовнішніх і внутрішніх факторів, серед яких ключова роль належить процесам інтернаціоналізації, глобалізації і інтеграції, а також інтенсивному розвитку світової торгівлі, прискореному руху прямих іноземних інвестицій, які сприяють фрагментації глобальних виробничо-збутових ланцюгів створення вартості, поглибленню спеціалізації та посиленню конкуренції.

За таких умов зростають вимоги до рівня регулювання взаємозв'язків між активними учасниками МЕВ. А це в свою чергу потребує виявлення економічних і політичних інтересів та мотивів прийняття управлінських рішень основними акторами МЕВ, що представляється можливим лише на засадах системного уявлення про структурну будову цього суспільного феномену. Звідси постає завдання розкриття сутності та змісту МЕВ як глобалізованої системи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Враховуючи міждисциплінарний характер обраної

теми дослідження, її зв'язок з доволі суперечливими процесами глобалізації та міжнародної економічної інтеграції, переконаність наукової спільноти щодо її теоретичної й практичної значущості, виглядає цілком виправданою. Свідченням цього є наявність широкої тематичної палітри фахових публікацій як вітчизняних, так і зарубіжних вчених. Їх аналіз переконує в тому, що найбільш дослідженою є проблематика, що пов'язана з визначенням місця та ролі міжнародної торгівлі в системі МЕВ, які розкриті у статтях П. Б. Турнеса і Р. Ернста [1], Е. В. Пахучої [2], Л. С. Ринейської [3]. Цілком прогнозовано виглядає наявність значної кількості наукових праць, присвячених висвітленню зв'язку МЕВ з економічною глобалізацією, представлених колективними монографіями за редакцією А. П. Голікова і О. А. Довгаль [4], О. А. Довгаль і Н. А. Казакової [5], статтями Ф. Еріксона [6], І. В. Томашук, О. Ф. Томчук і Ю. В. Гиренко [7], Л. Мицик [8], Б. І. Дяченко і Д. І. Стець [9] досліджують питання лідерства США та інших провід-

них країн світу в системі МЕВ. Проблеми міжнародної трудової міграції розглядаються О. Д. Дон [10], стану ринку інформаційно-комунікаційних технологій – Л. О. Чернишовою і Л. В. Новіковою [11], фінансування ланцюга поставок – Ш. Чакуу, Д. Масі і Д. Годселлем [12], корпоративного управління в умовах глобалізації МЕВ – Н. О. Волошко [13], щодо значення міжнародних організацій як суб'єктів глобального управління – С. О. Кравченко і В. В. Кравченко [14], ролі міжнародних рейтингів у становленні глобального управління міжнародною економікою – М. Ніколич [15]. Різні аспекти перспектив розвитку МЕВ проаналізовані В. М. Торяником і О. В. Приз [16].

Враховуючи різноманіття публікацій з зазначеної проблематики за тими чи іншими напрямками розвитку сучасних МЕВ, виникає потреба в узагальненні наукових уявлень про сутність та зміст цього складного суспільного феномену. Реалізувати це завдання, на наше переконання, можливе на засадах системного підходу. Виходячи з цього й було обрано саме таку тему статті.

Постановка завдання. Метою дослідження є визначення сутності та змісту МЕВ як глобалізованої системи. У відповідності до мети сформульовані наступні завдання: виявлення чинників, суб'єктів управлінського впливу та механізмів і інструментів регулювання МЕВ.

Виклад основного матеріалу дослідження. Враховуючи назву теми дослідження спочатку визначимося з його понятійним апаратом. Отже, система – це впорядкована безліч взаємопов'язаних елементів, що становлять цілісну єдність, а самі ці елементи знаходять своє

пояснення лише через систему як ціле, до якого вони належать. Таким чином система як певна цілісність набуває нових властивостей та якісних характеристик, які не притаманні кожному з її елементів окремо.

Для розуміння МЕВ як системи важлива не тільки їх атрибутивна характеристика, тобто уявлення про відносини складових частин системи між собою, а й відносини цієї системи з іншими об'єктами з точки зору релятивізму (від лат. *relativus* – відносний). В цьому сенсі МЕВ, так само як, наприклад, і відповідні політичні відносини є підсистемою відповідної глобальної системи. З метою отримання цілісного уявлення про МЕВ як глобалізованої системи, доцільно розглянути їх в контексті глобалізації як суспільного феномена, який характеризується сукупністю певних вимірів (рис. 1).

Поняття «глобалізація» (від лат. *globus*; франц. *global* – загальний) – це процес, тенденція, функція історичного розвитку, що характеризуються цілісністю та всеосяжністю. Саме ці риси виявляють сутнісну характеристику глобалізації.

Просторовий вимір показує масштаб глобалізаційного процесу. Змістовий вимір фіксує сутність та домінуючу тенденцію цього процесу. Об'єктний вимір демонструє сфери та напрями, що охоплені глобалізацією. Комунікаційний вимір розкриває засоби зв'язку та носіїв розповсюдження інформації, за якими визначається динаміка глобалізаційного процесу. Суб'єктний вимір констатує кількісний та якісний склад учасників процесу глобалізації.

Кожний з перелічених вимірів глобалізації має певне компонентне наповнення:

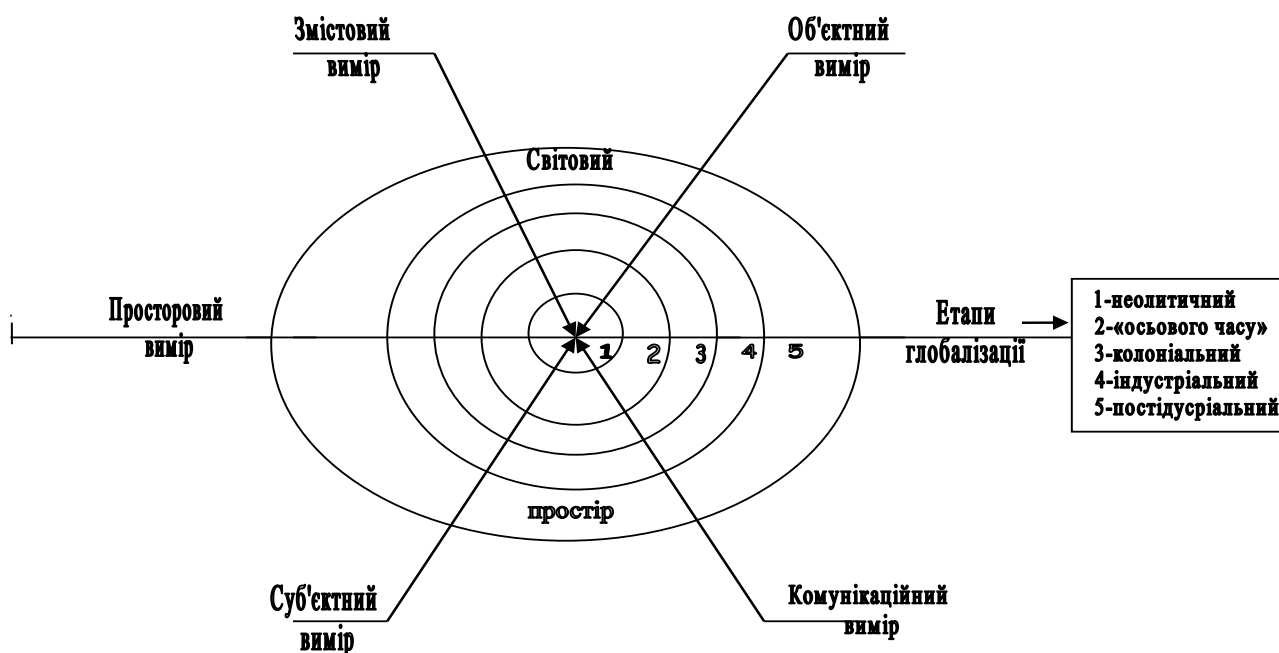

Рис. 1. Виміри глобалізації

Джерело: розробка автора

– просторовий представлений наступними рівнями: адміністративно-територіальних одиниць, субрегіональним, міжрегіональним, національним, континентальним, світовим;

– змістовий – віртуальним простором, глобальними ринками, домінуванням глобалізованих фірм, взаємозалежністю та співробітництвом між суб'єктами глобалізації, політичною та економічною інтеграцією, посиленням зовнішньої міграції;

– об'єктний – економічною сферою, політичною сферою, соціальною сферою, духовною сферою, екологічною сферою, науково-технічною сферою, сферою інформаційно-комунікаційних технологій, різними галузями господарського комплексу;

– комунікаційний – мережею теле-, радіо, цифрових комунікацій, мережею інтелектуальних засобів комунікації, мережею послуг, мережею транспортних засобів, виробничими технологіями;

– суб'єктний – глобалізованими фірмами, міжнародними організаціями, неурядовими організаціями, національними урядами, міжнародними об'єднаннями та союзами.

Використання системного підходу до визначення сутності та змісту МЄВ потребує врахування комплексу чинників, які впливають на процес їх формування. Результуюча їх взаємодії представлена на рисунку 2.

Відправним пунктом формування міжнародних відносин, включаючи й їх економічну складову, є процес інтернаціоналізації стану суспільного життя у його різних вимірах.

Глобалізація, як тенденція руху людської спільноти до цілісності та всеосяжності супроводжується зустрічним процесом до локалізації життєвого простору, інтеграції соціально-просторових локусів за певними ознаками, наслідком яких є формування системи міжнародних відносин.

Економічні відносини як більш динамічна їх складова, у порівнянні з політичними відносинами, мають певну структурну будову, сформо-

вану в результаті взаємодії та взаємозв'язків між суб'єктами міжнародної економічної діяльності.

В таблиці 1 представлено компоненти системи МЄВ.

Кожному з зазначених компонентів властиві певні характеристики. В процесі їх взаємодії, як складових функціонуючої світової економіки, формуються певні відносини, які виступають системоформуючим елементом МЄВ як глобалізованої системи. Їх системна характеристика забезпечується взаємодією та взаємозв'язками як всередині системи, так і поза її межами між об'єктами, суб'єктами, формами, рівнями, механізмами та інструментами цієї системи. Метою функціонування МЄВ як глобалізованої системи є регулювання процесу суспільного відтворення в межах світового простору, що відбувається в умовах міжнародного поділу праці, фрагментації глобальних виробничо-збутових ланцюгів створення вартості, спеціалізації, прискореного руху прямих іноземних інвестицій та посилення конкуренції.

Роль та значення кожного з компонентів МЄВ в розвитку глобальної економіки доцільно простежити в їх динаміці, яка проявляється через певні тенденції.

Беззаперечно, провідною формою розвитку міжнародних відносин, економічної інтеграції в умовах глобалізації є міжнародна торгівля. Саме глобалізація, на думку Н. А. Пологеоргіса [17], спонукає кожну країну спеціалізуватися на тому, що вона виробляє найкраще, використовуючи найменшу кількість ресурсів. Вона забезпечує компаніям вищу конкурентну позицію з нижчими операційними витратами, дає можливість отримати більшу кількість продуктів, послуг і споживачів. Це досягається шляхом диверсифікації ресурсів, створення та розвитку нових інвестиційних можливостей, відкриття додаткових ринків та доступу до нової сировини та ресурсів. А диверсифікація ресурсів знижує організаційні фактори ризику.

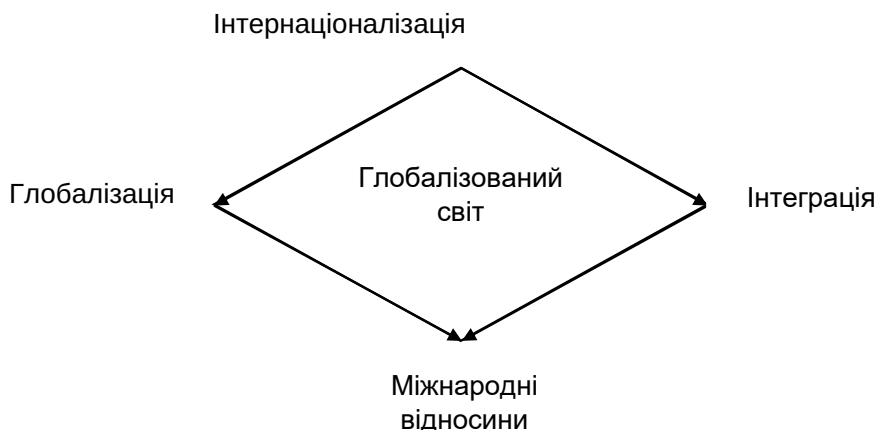

Рис. 2. Міжнародні відносини як результуюча процесу взаємодії інтернаціоналізації, глобалізації та інтеграції

Джерело: розробка автора

Компоненти МЕВ як глобалізованої системи

Об'єкт МЕВ	Суб'єкт МЕВ	Форма МЕВ	Рівень МЕВ	Механізми та інструменти регулювання МЕВ
<ul style="list-style-type: none"> – Товар – Послуга – Капітал – Робоча сила – Інвестиції – Технології – Інформація – Інновації 	<ul style="list-style-type: none"> – Фірма – Національна держава – Неурядова організація – Міжнародна організація – Міждержавне об'єднання – Країни «Великої сімки» (7G) – Глобальний уряд 	<ul style="list-style-type: none"> – Міжнародний рух капіталу – Міжнародна торгівля – Трансфер технологій та інформації – Фінансово-кредитні відносини – Валютні відносини – Міжнародна міграція робочої сили – Міжнародне виробниче та науково-технічне співробітництво – Міжнародна економічна інтеграція 	<ul style="list-style-type: none"> – Фірми – Галузевий – Міжгалузевий – Регіональний – Мегарегіональний – Національний – Світовий 	<ul style="list-style-type: none"> – Міжнародні нормативно-правові акти – Ринкові механізми – Економічні інститути – Міжнародне регуляторне співробітництво – Міжнародні рейтинги – Міжнародні угоди – Міжнародні ліміти, квоти, тарифи, валютні курси, сертифікати, стандарти – Міжнародні санкції

Джерело: складено автором

За рахунок цього світова торгівля між 1980 і 2010 роками зростає в 35 разів. Це був період піку в розвитку світової торгівлі. Зменшення її обертів в наступний період пояснюється трьома причинами: слабким зростанням попиту на промислові товари; впровадженням національними урядами протекціоністських заходів; збільшенням витрат на регулювання торгівлі [6].

Попри це, лідируючі позиції у світовій торгівлі країн «Великої сімки» залишаються незмінними, що досягається за рахунок капіталовкладення в провідні галузі промисловості, впровадження інновацій, вкладання інвестицій в людський капітал, удосконалення сфери соціального обслуговування та забезпечення [9, с. 76].

На переконання М. Ніколич [15, с. 33] економічні групи саме цих країн беруть на себе регулюючі та інші функції не лише у світовій економіці, а й у всьому суспільстві, що де-факто призводить до розмивання суверенітету сучасної держави. Спільним знаменником і рушійною силою цих процесів є принцип інтересу тих, хто складає ядро глобальної капіталістичної системи, членів так званого транснаціонального капіталістичного класу (термін Л. Склера). У подібного роду політиці завжди діяла мантра: «Не важливо, чия це територія, важливо хто її економічно експлуатує».

Для цього широко і активно використовується індустрія композитних індексів, тобто комплексних індексів, на яких базуються міжнародні рейтинги країн, які виробляються, розповсюджуються через розгалужену і складну мережу широкополосних каналів зв'язку. Посилаючись на ці міжнародні рейтинги, представники ядра капіталістичної системи здійснюють глобальне управління. Категорію «керованих» складають юридичні особи, посадові особи та державні установи менш розвинених країн, тоді як термін «громадськість» означає широку громадськість та засоби масової інформа-

ції. Між цими групами існує ієрархічно влаштований зв'язок [15, с. 26, 34].

Таким чином, міжнародні рейтинги країн є одним із дієвих способів, який глобальна капіталістична еліта використовує, як інформаційний інструмент так званої м'якої сили, з метою формування потоків розвитку світової економіки відповідно до власних потреб та інтересів.

Зазначена тенденція спростовує поширену у сучасній вітчизняній економічній думці точку зору щодо нівелювання ролі національних держав як активних суб'єктів МЕВ.

Така позиція виглядає ще більш уразливою на тлі концептуальної та емпіричної хибності наукового погляду щодо нібито позитивного зв'язку між багатонаціональністю на рівні фірми (або рівнем глобальної диверсифікації) та продуктивністю. Насправді лише небагато найбільших світових фірм володіють можливостями для досягнення та підтримки протягом тривалих періодів часу збалансованого глобального географічного розподілу своєї діяльності та продажів. А саме лише дев'ять «глобальних фірм» у списку Fortune Global 500, визначених як фірми зі збалансованим розподілом продажів у всьому світі (тобто, що мають менше 50% продажів у своєму рідному регіоні і принаймні 20% у кожному з двох приймаючих регіонів тріади Північної Америки, Європи та Азії) [18, с. 1103].

Досліджуючи засади прозорості в міжнародній торгівлі, П. Б. Турнес і Р. Ернст [1] відзначають, що у найближчі роки всі країни зіткнуться з багатьма проблемами щодо умов спрощення торгівлі. Митниця буде глобальною мережею, митні процедури будуть зведені до мінімуму і стандартизовані, навантаженням процедур буде здійснюватися в електронному вигляді, а взаємосумісність серед трейдерів значно зростає. Ці зміни, що наближаються, базуються на основному принципі прозорості правил надання інформації та чіткості про-

цедур оскарження (митниці, національні органи та суди).

Сприяння торгівлі охоплює дії у двох основних сферах: жорсткої і м'якої інфраструктури. Зокрема, перша, що стосується сприяння торгівлі, складається з трьох основних частин. По-перше, сприяння торгівлі включає фізичну інфраструктуру, таку як порти, аеропорти та дороги. По-друге, сприяння торгівлі стосується митних та прикордонних адміністративних процесів, транспортних формальностей, тарифів, законів та правил. І по-третє, сприяння торгівлі передбачає використання інформаційно-комунікаційних технологій для гармонізації та стандартизації торговельних процедур між країнами, а також серед усіх зацікавлених сторін, які беруть участь у міжнародній торгівлі. М'яка інфраструктура, особливо нетарифні заходи, вважаються найважливішими методами сприяння торгівлі в усьому світі після того, як Уругвайський раунд знизив тарифні бар'єри. Покращення всесвітньої координації та співпраці в міжнародній торгівлі знизить транзакційні витрати, сприятиме зростанню глобальних транзакцій.

На підставі аналізу тенденцій розвитку МЕВ доцільно наголосити на необхідності врахування значення суб'єктного виміру їх розвитку. А це означає підвищення ролі та відповідальності національних урядів та міжнародних організацій та об'єднань за майбутнє міжнародного економічного порядку.

В цьому сенсі цілком актуальними є занепокоєння щодо виникнення ризиків, пов'язаних з популізмом, націоналізмом, зростанням ролі Китаю, російською агресією проти України та її наслідками, які разом, за висловом А. С. Позена [19], роз'їдають глобалізацію.

Звісно, мова має йти не про «роз'їдання глобалізації», а про деформацію системи МЕВ, що склалася історично. Хоча щодо власне економічної глобалізації, то слід визнати, що виклики, що спричинені російською агресією проти України, створюють проблеми, яких сучасна цивілізація ніяк не очікувала.

В світлі зазначеної проблеми постає головна проблема, яка стосується використання такого інструменту регулювання міжнародних відносин як міжнародні санкції. Важко прогнозованими виглядають наслідки їх реалізації: світова спільнота має розуміти, що «мавпа», що перебуває біля пульта з ядерною кнопкою, доведена до існування на межі між життям і небуттям, є загрозою для всесвіту. Звідси постають проблеми пошуку адекватної відповіді на цей виклик.

Насамкінець зазначимо, що інструментами регулювання МЕВ мали б більшою мірою виступати економічні інститути, а також міжнародні організації, які відображають спільні інтереси бізнесового середовища та світового співтовариства.

Висновки з проведеного дослідження. Для реалізації мети дослідження, пов'язаної з визначенням сутності та змісту МЕВ як глобалізованої системи, здійснено аналіз процесу її формування та функціонування в контексті інтернаціоналізації, глобалізації та інтеграції.

Розгляд МЕВ в контексті зазначених тенденцій світового розвитку дозволив визначити їх структурну будову, яка складається з об'єктів, суб'єктів, рівнів, форм, механізмів та інструментів регулювання.

Провідна роль у розвитку МЕВ належить світовій торгівлі. Її динаміка змінюється під впливом таких об'єктивних чинників як міжнародний поділ праці, фрагментація глобальних виробничо-збутових ланцюгів створення вартості, спеціалізація, прискорення руху прямих іноземних інвестицій та посилення конкуренції.

Водночас формування сучасних тенденцій розвитку МЕВ відбувається під значним впливом не тільки глобалізованих фірм, а й провідних країн світу та міжнародних організацій, що засвідчує непереконливість висновків вітчизняних фахівців щодо падіння ролі національних урядів як впливових економічних акторів. Лідери розвинутих країн, як і власники глобалізованих фірм, вдало використовуючи сучасні інформаційно-комунікаційні технології, міжнародні організації і застосовуючи систему штучних рейтингів, приймають рішення на власну користь, здійснюють глобальне управління в інтересах «золотого мільярда».

Попри поширення відкритості і прозорості при здійсненні торгових та фінансово-економічних операцій, впливові актори МЕВ надають перевагу не стільки економічному, скільки політичному впливу.

Тому найбільш актуальною проблемою подальших наукових розвідок за зазначеним напрямом є обґрунтування дієвих правових засад регулювання МЕВ у умовах загроз та викликів, які постають останнім часом перед світовим співтовариством.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Turnes P. B., Ernst R. (2015) A framework for transparency in international trade. *European Research in Business Management and Economics*. Volume 21, Issue 1. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1135252314000057>. <https://doi.org/10.1016/j.iiedee.2014.01.001> (дата звернення 03.04.2022).
2. Пахуча Е.В. Місце і розвиток міжнародної торгівлі в системі міжнародних економічних відносин. *Економіка і суспільство*. 2017. Випуск № 13. С. 118–123.
3. Ринейська Л. С. Роль міжнародних організацій у формуванні міжнародних стратегій економічного розвитку. *Ефективна економіка*. 2018. № 3. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/3_2018/56.pdf (дата звернення 05.04.2022).

4. Трансформація міжнародних економічних відносин в епоху глобалізації: колективна монографія. За ред. проф. А. П. Голикова, проф. О. А. Довгаль. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. 347 с.

5. Глобалізація та регіоналізація як вектори розвитку міжнародних економічних відносин: колективна монографія. За ред. О. А. Довгаль, Н. А. Казакової. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2018. 540 с.

6. Erixon F. (2018) The Economic Benefits of Globalization for Business and Consumers. Published January. URL: <https://ecipe.org/publications/the-economic-benefits-of-globalization-for-business-and-consumers/> (дата звернення: 26.03.2022).

7. Томашук І. В., Томчук О. Ф., Гиренко Ю. В. Розвиток міжнародних економічних відносин в умовах глобалізації. *Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2021. № 2. С. 197–212. DOI: 10.37128/2411-4413-2021-2-14.

8. Мицик Л. Еволюція глобального лідерства США в сучасній системі міжнародних відносин. *Історичні і політологічні дослідження*. 2019. № 1 (64). С. 29–36.

9. Дяченко Б. І., Стець Д. І. Роль країн «Великої сімки» у сучасних міжнародних економічних відносинах. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2018. Випуск 19. Частина 3. С. 76–79.

10. Дон О. Н. Вплив міжнародної трудової міграції на світовий ринок праці. *Економіка та держава*. 2020. № 11. С. 106–111. DOI: 10.32702/2306-6806.2020.11.106.

11. Чернишова Л.О., Новікова Л.В. Світовий ринок інформаційно-комунікаційних технологій: тенденції та перспективи розвитку. *Підприємство та інновації*. 2021. Випуск 16. С. 15–19. DOI: <https://doi.org/10.37320/2415-3583/16.2>.

12. Chakuu S., Masi D., Godsell J. (2019) Exploring the relationship between mechanisms, actors and instruments in supply chain finance: A systematic literature review. *International Journal of Production Economics*. Volume 216. P. 35–53. DOI: 10.1016/j.ijpe.2019.04.013.

13. Волошко Н. В.. Корпоративне управління в умовах глобалізації міжнародних економічних відносин: модель становлення та розвитку. *Економіка та держава*. 2021. № 12. С. 54–58. DOI: 10.32702/2306-6806.2021.12.54.

14. Кравченко С.О., Кравченко В.В. Міжнародні організації як суб'єкти глобального управління. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Державне управління*. 2017. Том 28 (67). № 1. С. 6–11.

15. Nikolić M. (2019) International Country Rankings as a Socio-Economic Phenomenon and a New Instrument of Global Government Soft Power. *Acta Economica*. Volume XVII. № 30. P. 25–43. DOI: <https://doi.org/10.7251/ACE1730025N>.

16. Торяник В.М., Приз О. В. Перспективи розвитку міжнародних економічних відносин у першій половині XXI століття. *Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. Серія «Економічні науки»*. 2019. Випуск 4 (88). С. 343–354. <https://doi.org/10.31713/ve4201929>.

17. Pologeorgis N. A. (2021) How Globalization Affects Developed Countries. URL: <https://www.investo->

[pedia.com/articles/economics/10/globalization-developed-countries.asp](https://www.investopedia.com/articles/economics/10/globalization-developed-countries.asp) (дата звернення: 12.03.2022).

18. Verbeke A., Coeurderoy R. & Matt T. (2018) The future of international business research on corporate globalization that never was. *Journal of International Business Studies*. Vol. 49. P. 1101–1112. DOI: <https://doi.org/10.1057/s41267-018-0192-2>.

19. Posen A. S. (2022) The End of Globalization? What Russia's War in Ukraine Means for the World Economy. URL: <https://www.foreignaffairs.com/articles/world/2022-03-17/end-globalization> (дата звернення: 21.03.2022).

REFERENCES:

1. Turnes P. B., Ernst R. (2015) A framework for transparency in international trade. *European Research in Business Management and Economics*, volume 21, Issue 1. Available at: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1135252314000057>. <https://doi.org/10.1016/j.iedee.2014.01.001> (accessed 03 March 2022).

2. Pahuca E. V. (2017) Misce i rozvitok mizhnarodnoyi trgovlivi v sistemі mizhnarodnih ekonomichnih vidnosin [The place and development of international trade in the system of international economic relations]. *Ekonomika i suspilstvo*, no. 13, pp. 118–123.

3. Rinejska L. S. (2018) Rol mizhnarodnih organizacij u formuvanni mizhnarodnih strategij ekonomichnogo rozvitku [The role of international organizations in shaping international economic development strategies]. *Efektivna ekonomika*, no. 3. Available at: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/3_2018/56.pdf (accessed 05 March 2022).

4. Golikova A. P. (2015) *Transformaciya mizhnarodnih ekonomichnih vidnosin v epohu globalizaciyi: kolektivna monografiya* [Transformation of international economic relations in the era of globalization: a collective monograph]. Harkiv: HNU imeni V. N. Karazina, pp. 347.

5. Dovgal O. A., Kazakovoyi N. A. (2018) *Globalizaciya ta regionalizaciya yak vektori rozvitku mizhnarodnih ekonomichnih vidnosin: kolektivna monografiya* [Globalization and regionalization as vectors of development of international economic relations: a collective monograph]. Harkiv: HNU imeni V. N. Karazina, pp. 540.

6. Erixon F. (2018) The Economic Benefits of Globalization for Business and Consumers. Published January. Available at: <https://ecipe.org/publications/the-economic-benefits-of-globalization-for-business-and-consumers/> (accessed 26 March 2022).

7. Tomashuk I. V., Tomchuk O. F., Girenko Yu. V. (2021) Rozvitok mizhnarodnih ekonomichnih vidnosin v umovah globalizaciyi [Development of international economic relations in the context of globalization]. *Ekonomika, finans, menedzhment: aktualni pitannya nauki i praktiki*, no. 2, pp. 197–212. DOI: 10.37128/2411-4413-2021-2-14.

8. Micik L. (2019) Evolyuciya globalnogo liderstva SShA v suchasnij sistemі mizhnarodnih vidnosin [The evolution of US global leadership in the modern system of international relations]. *Istorični i politologični doslidzhennya*, no. 1 (64), pp. 29–36.

9. Dyachenko B. I., Stec D. I. (2018) Rol krayin «velikoyi simki» u suchasnih mizhnarodnih ekonomichnih vidnosinah [The role of the G7 in modern international

economic relations]. *Naukovij visnik Uzhgorodskogo nacionalnogo universitetu. Seriya: Mizhnarodni ekonomichni vidnosini ta svitove gospodarstvo*, vol. 19, no. 3, pp. 76–79.

10. Don O. N. (2020) Vpliv mizhnarodnoyi trudovoyi migraciji na svitovij rinhok praci [The impact of international labor migration on the world labor market]. *Ekonomika ta derzhava*, no. 11, pp. 106–111. DOI: 10.32702/2306-6806.2020.11.106.

11. Chernishova L.O., Novikova L.V. (2021) Svitovij rinhok informacijno-komunikacijnih tehnologij: tendenciji ta perspektivi rozvitku [The world market of information and communication technologies: trends and prospects]. *Pidpriyemnictvo ta innovaciji*, vol. 16, pp. 15–19. DOI: <https://doi.org/10.37320/2415-3583/16.2>.

12. Chakuu S., Masi D., Godsell J. (2019) Exploring the relationship between mechanisms, actors and instruments in supply chain finance: A systematic literature review. *International Journal of Production Economics*. Volume 216. P. 35–53. DOI: 10.1016/j.ijpe.2019.04.013.

13. Voloshko N. V. (2021) Korporativne upravlinnya v umovah globalizaciji mizhnarodnih ekonomichnih vidnosin: model stanovlennya ta rozvitku [Corporate governance in the context of globalization of international economic relations: a model of formation and development]. *Ekonomika ta derzhava*, no. 1, pp. 54–58. DOI: 10.32702/2306-6806.2021.12.54.

14. Kravchenko S.O., Kravchenko V.V. (2017) Mizhnarodni organizaciji yak sub'yekti globalnogo upravlin-

nya. *Vcheni zapiski TNU imeni V. I. Vernadskogo. Seriya: Derzhavne upravlinnya*, vol. 28 (67), no. 1, pp. 6–11.

15. Nikolić M. (2019) International Country Rankings as a Socio-Economic Phenomenon and a New Instrument of Global Government Soft Power. *Acta Economica*, Volume XVII. No. 30. P. 25–43. DOI: <https://doi.org/10.7251/ACE1730025N>.

16. Toryanik V.M., Priz O. V. (2019) Perspektivi rozvitku mizhnarodnih ekonomichnih vidnosin u pershij polovini HHI stolittya [Prospects for the development of international economic relations in the first half of the XXI century]. *Visnik Nacionalnogo universitetu vodnogo gospodarstva ta prirodo Koristuvannya. Seriya «Ekonomichni nauki»*, vol. 4 (88), pp. 343–354. <https://doi.org/10.31713/ve4201929>.

17. Pologeorgis N. A. (2021) How Globalization Affects Developed Countries. Available at: <https://www.investopedia.com/articles/economics/10/globalization-developed-countries.asp> (accessed 12 March 2022).

18. Verbeke A., Coeurderoy R. & Matt T. (2018) The future of international business research on corporate globalization that never was. *Journal of International Business Studies*. Vol. 49. P. 1101–1112. DOI: <https://doi.org/10.1057/s41267-018-0192-2>.

19. Posen A. S. (2022) The End of Globalization? What Russia's War in Ukraine Means for the World Economy. Available at: <https://www.foreignaffairs.com/articles/world/2022-03-17/end-globalization> (accessed 21 March 2022).